

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – ВАРНА
ФИНАНСОВО-СЧЕТОВОДЕН ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА „СЧЕТОВОДНА ОТЧЕТНОСТ“

УТВЪРЖДАВАМ:

Ректор:

(Проф. д-р Пл. Илиев)

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: „УПРАВЛЕНСКО СЧЕТОВОДСТВО“

ЗА СПЕЦ: „Счетоводство и одит“; ОКС „бакалавър“ – дистанционно обучение

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: 4; СЕМЕСТЪР: 8

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 150 ч.; в т.ч. аудиторна 15 ч.

КРЕДИТИ: 5

РАБОТЕН ЕЗИК: български

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

<i>ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ</i>	<i>ОБЩО (часове)</i>
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	15
В т.ч.:	
• ЛЕКЦИИ	6
• УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия/ лабораторни упражнения)	9
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	135
В т.ч.:	
• ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ КОНСУЛТАЦИИ	8
• САМОПОДГОТОВКА	127

Изготвили програмата:

1. ....
(доц. д-р Анита Атанасова)
2. ....
(гл. ас. д-р Драган Георгиев)
3. ....
(гл. ас. д-р Илиян Христов)

Ръководител катедра: .....
„Счетоводна отчетност“ (доц. д-р Слави Генов)

I. АНОТАЦИЯ

Курсът по управленско счетоводство представлява уводна дисциплина в едно от двете основни направления в счетоводството (финансово счетоводство и управленско счетоводство). Той запознава студентите със съдържанието, целта, задачите, функциите, методите, измерителите, инструментите ползвани от управленското счетоводство. Акцентите са свързани с класификация на разходите, методи на калкулация, ползване на зависимостта разходи-обем-печалба, бюджетиране и бюджетен контрол, ценови решения, някои комплексни показатели и системи за измерване, оценка, управление представянето на предприятието. Очаква се студентите да имат основни познания по посочените теми; да са в състояние сами да ги доразвият, разширяват, усъвършенстват и прилагат като счетоводители, контролери, контрольори, мениджъри.

II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

№. по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ
Тема 1: Въведение в управленското счетоводство	
1.1.	Същност на управленското счетоводство като научна дисциплина и практико-приложна дейност: Обект, предмет, метод, цел, задачи, измерители, инструменти.
1.2.	Характеристика на управленското счетоводство на базата на сравнение с финансовото счетоводство.
1.3.	Организация на управленското счетоводство в предприятията и функции на управленския счетоводител.
1.4.	Кратък обзор на развитието на управленското счетоводство по света и в България.
Тема 2: Класификация на разходите за целите на управленското счетоводство	
2.1.	Разбиране за разходите за целите на управленското счетоводство и за целите на финансовото счетоводство.
2.2.	Класификация на разходите според връзката им с финансовото счетоводство, калкулиране себестойността на продукцията и услугите и значението на тази класификация за управленското счетоводство.
2.3.	Класификация на разходите според възможността да се контролират и значението на тази класификация за управленското счетоводство.
2.4.	Класификация на разходите според връзката им с вземане на управленски решения и значението на тази класификация за управленското счетоводство.
Тема 3: Калкулиране на себестойността	
3.1.	Калкулационна система.
3.2.	Методи за калкулиране на съкратена себестойност от гледна точка на управленското счетоводство, от гледна точка на финансовото счетоводство и тяхното приложение.
3.3.	Методи за калкулиране на пълна себестойност според управленското счетоводство, според финансовото счетоводство и тяхното приложение.
3.4.	Методи за калкулиране на обща калкулационна сума (методи за отчитане на разходите).
3.5.	Методи за калкулиране на себестойността на единица (техники за разпределение на разходите и изчисляване на единична себестойност).
Тема 4: Прилагане на зависимостта разходи-обем-печалба	
4.1.	Методи за определяне на постоянните и променливите разходи.
4.2.	Ползване на зависимостта разходи – обем – печалба с цел определяне на критична точка в стойност или количество за даден продукт или дейност. Възможности за използване и ограничения.

4.3.	Вземане на решение за цена, обем производство и продажби при определена целева печалба, на база зависимостта разходи – обем – печалба.
4.4.	Абсолютна и относителна сигурност на база зависимостта разходи – обем – печалба. Оперативен ливъридж.
4.5.	Вземане на решение за продължение или прекратяване на дадена дейност, за поемане на единични поръчки, решение за собствено производство или закупуване извън предприятието на дадени материални запаси, решение за ползване на дефицитни ресурси и други краткосрочни управленски решения, на база на зависимостта разходи – обем – печалба.
Тема 5: Ценови решения.	
5.1.	Разбиране за цена и икономически подходи при ценообразуването.
5.2.	Ценови стратегии.
5.3.	Себестойностен тип цена
5.4.	Пазарен тип цена
5.6.	Трансферни цени- управленско счетоводни аспекти
Тема 6: Планиране, бюджетиране и бюджетен контрол	
6.1.	Цел на бюджетирането и видове бюджети. Бюджетен контрол.
6.2.	Процес на планиране и елементи на бизнес-плана.
6.3.	Функционални бюджети и бюджети по центрове на отговорности. Съвременни подходи към бюджетирането.
6.4.	Методи за избор на дългосрочни инвестиционни решения.

III. МЕТОДИ НА ПОДГОТОВКА И ПРОВЕЖДАНЕ НА ОБУЧЕНИЕ¹

- *Учебни ресурси:*
Сканирани учебни материали
Електронен сборник от задачи и тестове
Интернет достъпни материали
- *учебни дейности:*
Разписание
Обратна връзка

IV. ФОРМИ НА КОНТРОЛ

№. по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА	Брой	ИАЗ ч.
1.	Семестриален (текущ) контрол		
1.1.	Курсов проект	1	40
1.2.	Тест	1	40
Общо за семестриален контрол:		2	80
2.	Сесиен (краен) контрол		
2.1.	Изпит (присъствен тест)	1	55
Общо за сесиен контрол:		1	55
Общо за всички форми на контрол:		3	135

V. ЛИТЕРАТУРА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Електронни учебни материали по дисциплината „Управленско счетоводство“, качени в платформата за дистанционно обучение на ИУ – Варна.

ДОПЪЛНИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Йонкова, Б. (2008). Управленско счетоводство. Ромина, София.
2. Трифонов, Т. (2009). Управленско счетоводство (за финансов мениджмънт). УНСС, София.
3. Йонкова, Б., Орешаров, Н., Рупска, Т. (2010). Основен курс по управленско счетоводство. УНСС, София.
4. Павлова, М. (2010). Управленско счетоводство, ЛБМ инвест, Велико Търново.

---

¹ Методите за подготовка и провеждане на обучение се представят в съответствие с утвърдената Инструкция за разработване на учебна програма за дисциплина в дистанционна форма на обучение на Икономически университет – Варна.

5. Илиев, Г., Аверкович, Е., Симеонова, Р., Александров, С., Кузманова, Г., Михайлова, Р., Христова, Р., Крумова, Д., (2012). Управленско счетоводство, Академично издателство „Д. Ценов”, Свищов.
6. Велчева, Й., Димитрова, И. (2012). Управленско счетоводство, „РИИТ“- Силистра, Русе.
7. Александрова, Н., Богданов, Х., Георгиев, Д., Марков, Г., Христов, И. (2014). Сборник от задачи и тестове по управленско счетоводство, Издателство „Наука и икономика” при Икономически университет– Варна. Варна.
8. Рупска, Т., Н. Орешаров, К. Кавалджиева (2015) Управленско счетоводство (основен курс), УНСС, София.
9. Atrill, P., McLanet, E. (2015). Management Accounting for Decision Makers Paperback, Pearson.
10. Bhimani, A., Horngren. C.T. (2015). Management Accounting
11. Burns, J., Quinn, M., Warren, L., Oliveira, J. (2013). Management Accounting. McGraw Hill
12. Drury, C. (2016) “Management Accounting for Business”, 6th edition, Cengage learning.
13. Drury, C. (2015) “Management and Cost Accounting”, 9th edition, Cengage learning.
14. Horngren, Ch.T., Datar, S. M., Rajan, M.V.(2013) Cost Accounting, Pearson.
15. Seal, W., Garrison, R. H. (2011) Management Accounting
16. Weygandt, J., Kimmel, P., Kieso, D. (2014). Accounting Principles, Wiley.
17. CIMA textbooks- P1, P2, P3. (преиздават се всяка година)
18. ACCA textbooks- F2, F5, P5. (преиздават се всяка година)
19. Атанасова, А. (2016). Класификация на разходите като инструмент за управление на предприятията в българската действителност. Електронно списание "Диалог" при Стопанска Академия "Д. А. Ценов"– Свищов, брой 3, 2016, с. 14- 34. Свищов.
<http://www.uni-svishtov.bg/dialog/tit>
20. Atanassova, A. (2016). Approaches to Define Management Accounting. Conference „Knowledge for Market Use“, UPOL, Czech Republic, September 2016, p.18-23. Olomouc.
<http://knowledgeconference.upol.cz/downl>
21. Atanassova, A. (2016). Costing Methods and Their Use in Bulgaria. 3rd International Multidisciplinary Scientific Confrence on Social Sciences and Arts SGEM 2016, www.sgemsocial.org, SGEM2016 Conference Proceedings, ISBN 978-619-7105-74-2 / ISSN 2367-5659, 24-31 August, 2016, Book 2 Vol. 3, p.129-136, DOI: 10.5593/SGEMSOCIAL2016/B23/S06.017.
22. Атанасова, А. (2015). Разбиране за разходите за целите на управленското счетоводство. списание „Счетоводство плюс“, брой 12, 2015, с.12-14. Издателство „Мисъл“, София.
23. Атанасова, А. (2015). Организация на управленското счетоводство. Международна конференция „Икономиката в променящия се свят: национални, регионални и глобални измерения“, том 2, с.195-207. Издателство „Наука и икономика” при Икономически университет– Варна. Варна.
24. Атанасова, А. (2015). Теории, направления, подходи, методи, инструменти на научно изследване в управленското счетоводство. Икономически изследвания на БАН, брой 2, 2015, с.131-158. София
25. Атанасова, А. (2015). Състояние на управленското счетоводство в България- резултати от емпирично изследване. Стено- Варна.

26. Атанасова, А. (2014). Счетоводна политика в управленското счетоводство- да или не. Списание на ИДЕС, 2014, с. 437- 464. София.
27. Atanassova, A. (2013). Transfer Pricing Research Project- Europe. International conference «Ukraine- Bulgaria- European Union: Contemporary State and Perspectives», p. 383- 390. ПП Вишемирський В. С.. Херсон.
28. Атанасова, А. (2012). Тенденции в развитието на анализа на стопанската дейност на предприятието. Международна научна конференция "Тенденции и предизвикателства в развитието на икономиката", том 4, с.37-49. Издателство „Наука и икономика” при Икономически университет– Варна. Варна.
29. Georgiev, Dragan. (2016) Applying Of The Uniform System Of Accounts For The Lodging Industry (USALI) For The Purposes Of Financial And Management Accounting, Izvestiya, 2016, issue 2, p. 154-167
30. Георгиев, Драган. Специфични аспекти на приложение на зависимостта "разходи - обем - печалба" в хотелиерството на база високотегорийните хотелски комплекси по българското Черноморие . Дисертационен труд - Варна : ИУ, 2015. 284 с.
31. Георгиев, Драган. Изготвяне на система от профили на мултипликаторите на финансовия резултат в хотелиерството. -В: сп. Диалог, списание на СА „Д.А. Ценов“, бр.1/2015 г., с. 27-43
32. Georgiev, Dragan. (2014) Application of ‘cost-volume-profit’ Analysis In The Hotel Industry (Based on Survey Data of High-ranking Hotels in the North-east Region of Bulgaria), Izvestiya, issue 3, p. 48-60
33. Георгиев, Драган. Комплексен подход за анализ на динамиката на разходите при прилагане на метода „разходи-обем-печалба“ в хотелиерството // Научна конференция на младите научни работници: 2014 : Сборник с доклади . - Варна : Унив. изд. Наука и икономика, 2014 . - 444 с.: с табл., диагр. , с. 405-417
34. Георгиев, Драган. Интегриран подход на база CVP анализ при проектиране и управление на менютата на заведенията за хранене и развлечения // Отговорен туризъм 2020: Сборник с доклади от международна конференция том II – Варна: Унив. изд. Наука и икономика, 2013 г. – 473 с. с табл., диагр., с.278-289
35. Георгиев, Драган. USALI като инструмент за оптимизиране на генерираната информация за целите на финансовото и управленското счетоводство в предприятията от сферата на хотелиерството // Научна конференция на младите научни работници : 2013 : Сборник с доклади . - Варна : Унив. изд. Наука и икономика, 2013 . - 376 с. : с табл., диагр. , с. 62-71
36. Христов, И. Стойностно базирана концепция за управление в контекста на управленското счетоводство. // Качество и полезност на счетоводната информация : Сб. с докл. от науч. конф. [на] ИУ–Варна, Кат. Счетоводна отчетност, 28 – 29 септ. 2012 г., Варна, Наука и икономика, 2012, с. 453 – 465.
37. Христов, И. Икономическа добавена стойност: обзор на научните изследвания и насоки за бъдещи проучвания. // Научна конференция на младите научни работници – 2013: Сборник с доклади – Варна: Унив. изд. Наука и икономика, 2013, с. 29 – 40.

38. Христов, И. Корекции в стойностните компоненти на показателя „икономическа добавена стойност“. // Научна конференция на младите научни работници – 2014: Сборник с доклади – Варна : Унив. изд. Наука и икономика, 2014, с. 418 – 427.
39. Христов, И. Изоставащи и водещи ключови показатели за оценка на резултатите от дейността на предприятието. // сп. Механика, транспорт, комуникации, том 12, брой 1, 2014, с. 21 – 26.
40. Христов, И. Интегриран модел за оценка на дейността на предприятието. // сп. Известия, Икономически университет Варна, брой 3/2014.
41. Христов, И. Икономическата добавена стойност като интегрален показател за оценка на дейността на предприятието. Дисертационен труд, Варна, 2015..
42. Христов, И., Димитрова, Л. Разбираемост на текстовата информация - концепция и приложение в съвременните изследвания по счетоводство. //Бизнес управление, бр. 2, 2016, с.41-62.